

ARHIVSKI IN BIBLIOGRAFSKI OPIS GRADIVA IN USTVARJALCEV Mednarodni standardi in nacionalna praksa

Zdenka Semlič Rajh^{*}, Alenka Šauperl^{}**

UDK: 025.31(083.74):930.255(083.74)

Zdenka Semlič Rajh, Alenka Šauperl: Arhivski in bibliografski opis gradiva in ustvarjalcev - Mednarodni standardi in nacionalna praksa. Tehnični in vsebinski problemi klasičnega in elektronskega arhiviranja. Zbornik referatov z dopolnilnega izobraževanja, Maribor 8/2009, str. 61–92.

Izvirnik v slovenščini, izvleček v slovenščini in angleščini, povzetek v angleščini.

Arhivska in knjižnična strokovna javnost sta na mednarodni ravni sodelovali pri oblikovanju pomembnih mednarodnih standardov za opis arhivskega in knjižničnega gradiva (ISAD(G) in ISBD(G)) ter avtorjev in ustvarjalcev (ISAAR(CPF) in GARR) z namenom možnosti izmenjave in združevanja podatkov. Strokovnjaki obeh strok so v Sloveniji te standarde večinoma sprejeli, vendar pri njihovi implementaciji med seboj niso sodelovali, čeprav gre včasih za isto gradivo in ustvarjalce. Da bi se prikazala sorodnost standardov, smo teoretično in praktično primerjali podatke v njih. Primerjava nakazuje možnosti za sodelovanje arhivske in bibliotekarske stroke pri kreiranju, vzdrževanju in uporabi normativne datoteke za opis korporativnih teles, oseb in družin iz Slovenije ali so zanje pomembne.

UDC: 025.31(083.74):930.255(083.74)

Zdenka Semlič Rajh, Alenka Šauperl: Archival and Bibliographic Description of Records and Creators - International Standards and National Practice. Technical and Field Related Problems of Traditional and Electronic Archiving. Conference Proceedings, Maribor 8/2009, pp. 61–92.

Original in Slovenian, abstract in Slovenian and English, summary in English.

International archival and library communities prepared important international standards and guidelines for archival and bibliographic description (ISAD(G) and ISBD(G)) and for the description of authors and creators (ISAAR(CPF) in GARR). These international documents were developed with the intention of cooperation and data sharing. Slovenian archival and library communities accepted these international documents, but their implementation was not coordinated. To overcome this drawback, similarities and differences among the four documents are theoretically and practically presented. The comparison indicates the possibility of joint creation, maintenance and use of authority records for corporate bodies, persons and families from Slovenia or important for Slovenia.

Ključne besede: arhivi, knjižnice, standardizacija, standardi, ISAAR(CPF), GARR, ISAD(G), ISBD(G).

1 UVOD

Arhivska in knjižnična strokovna javnost sta na mednarodni ravni sodelovali pri oblikovanju pomembnih mednarodnih standardov za opis arhivskega in knjižničnega gradiva ter avtorjev in ustvarjalcev z namenom možnosti izmenjave in združevanja podatkov (History, Patton, 2005). Tako so pod okriljem International Council on Archives (ICA) in International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA) nastali medsebojno usklajeni standardi:

^{*} Mag. Zdenka Semlič Rajh, arhivska svetovalka, Pokrajinski arhiv Maribor, Glavni trg 7, 2000 Maribor, Slovenija.

^{**} Izr. prof. dr. Alenka Šauperl, Filozofska fakulteta Ljubljana, Oddelek za bibliotekarstvo, informacijsko znanost in knjigarstvo, Aškerčeva 2, 1000 Ljubljana, Slovenija.

- General International Standard Archival Description (ISAD(G)), v slovenskem prevodu Splošni mednarodni standard za arhivsko popisovanje,
- International Standard for Bibliographic Description (ISBD(G)), v slovenskem prevodu Splošni mednarodni standardni bibliografski opis,
- International Standard Archival Authority Records for Corporate Bodies, Persons and Families ISAAR(CPF), v slovenskem prevodu prve izdaje Mednarodni standard za arhivski zapis o ustvarjalcih arhivskega gradiva: pravnih osebah, fizičnih osebah in družinah,¹ ter
- Guidelines for Authority and Reference Entries (IFLA - GARR), v slovenskem prevodu Smernice za normativne in napotilne zapise.

Ti standardi imajo skupne značilnosti in podatke. Ker tako arhivi kot knjižnice v Sloveniji upoštevajo mednarodne standarde, sta obe stroki na nacionalni ravni oblikovali svoje popise gradiva in ustvarjalcev oz. avtorjev sicer skladno z mednarodnimi standardi, vendar neodvisno druga od druge. Zato se naperi za popisovanje gradiva in ustvarjalcev oz. avtorjev marsikdaj podvajajo. To se zdi nepotrebno takrat, ko je gradivo, ki bi lahko bilo arhivsko, v knjižnicah in obratno. Stroki bi si namreč lahko vzajemno pomagali pri popisu gradiva in s tem po eni strani olajšali dostopnost gradiva uporabnikom in si po drugi medsebojno skrajšali postopek obdelave. Če pa si zamislimo še uporabnika, ki išče določeno gradivo, morda kulturno dediščino, in ga ne zanima, ali gre za arhivsko ali knjižnično gradivo, je to mimobežno delovanje dveh sorodnih strok težko razumljivo ali celo nesprejemljivo.

Ker je najin namen v prispevku prikazati sorodnost štirih omenjenih standardov, morava najprej razjasniti osnovno strokovno terminologijo, ki jo bova uporabljali.

2 TERMINOLOGIJA

Standardi, ki so predmet tega prispevka, uporabljajo sledeče strokovne izraze, ki predstavljajo njihov sestavni del:

Arhivski popis (*Archival description*): natančen opis popisne enote in njenih sestavnih delov, narejen z zajemanjem, primerjanjem, analiziranjem in urejanjem vseh podatkov, pomembnih za identifikacijo arhivskega gradiva, za razlago konteksta (izvora) in sistema ureditve pri ustvarjalcu, kjer je gradivo nastalo.

Dokument (Item):² najmanjša, nedeljiva arhivska enota, npr. dopis, poročilo, fotografija, pismo.

Dokument, glej tudi zapis (Document, see also Record): zapisana informacija v kakršnikoli obliki, ne glede na medij in karakteristike, ki jo je prejela, ustvarila ali z njo upravlja organizacija ali oseba pri izvajanju svojih poslovnih ali osebnih aktivnosti.

¹ Slovenski prevod standarda Mednarodni standard za arhivski zapis o ustvarjalcih arhivskega gradiva: pravnih osebah, fizičnih osebah in družinah ISAAR (CPF) ni ustrezen, temveč bi se moral glasiti Mednarodni standard za arhivski normativni zapis o ustvarjalcih arhivskega gradiva: korporativnih telesih, osebah in družinah. Termina »corporate bodies« namreč ni mogoče prevesti kot »pravna oseba«, saj zajema katerokoli organizacijo ali skupino ljudi in/ali organizacij, ki ima svoje ime, kot npr. društva, razne združbe, različne formacije, občasne skupine ali dogodke, kot so srečanja, sestanki, kongresi, odprave, razstave, festivali, sejmi ...

² Postavlja se vprašanje primernosti prevoda omenjenega termina. Ker gre pri tem dejansko za posamezne enote, kot so fotografije, mikrofilmski koluti, filmi, ne pa dokumente v pravem pomenu besede, bi bilo mogoče primerneje razmisliti o tem, da bi za termin »item« uporabili kakšno primernejše poimenovanje.

- Dostop (Access):** dostopnost in možnost uporabe gradiva glede na predpise in pogoje.
- Fond (Fonds):** celota dokumentov, ne glede na obliko ali medij, ki so nastali oz. bili zbrani in uporabljeni pri dejavnosti posameznih korporativnih teles, fizičnih oseb ali družin v času njihovega delovanja.
- Geslo (Access point):**³ ime, ključna beseda, pojem, fraza, koda ali deskriptor, s pomočjo katerega se v popisu lahko išče, identificira ali popravlja.
- Korporativno telo (Corporate body):** institucija ali skupina oseb, ki se označuje s posebnim imenom in ki deluje oz. lahko deluje kot ena enota, npr. pravna oseba, skupina, združenje.
- Kvalifikator (Qualifier):** dodatna informacija k elementom popisa, ki služi za identifikacijo, razumevanje in/ali uporabo zapisa o ustvarjalcu.
- Naslov (Title):** beseda, stavek, znak ali skupina znakov, ki poimenujejo popisno enoto.
- Nivo popisa (Level of description):** nivo popisne enote v hierarhiji fondov.
- Podfond (Sub-fonds):** delitev fonda na podfonde kot podrejene popisne enote, ki ustrezajo organizacijski strukturi ustvarjalca, oziroma, če to ni mogoče geografskim, kronološkim, funkcionalnim ali drugim podobnim kriterijem. Ko ima ustvarjalec kompleksno hierarhično strukturo, ima lahko podfond toliko podrejenih podfondov, kot je potrebno, da se prikažejo vsi nivoji hierarhične strukture ustvarjalca.
- Popisna enota (Unit of description):** dokument ali skupina dokumentov v kakršnikoli fizični obliki, ki se pojmuje kot celota in je kot taka podlaga za posamezni popis.
- Pripomočki za uporabo (Finding aid):** vse vrste popisov in pripomočkov v najširšem pomenu, ki so nastali pri urejanju in popisovanju v arhivu, ali prvotnih pripomočkov, ki so nastali zaradi preverjanja gradiva in pregleda nad njim.
- Provenienca (Provenance):** odnos med gradivom in institucijo ali posameznikom, ki pri svoji dejavnosti ustvarja, zbira, hrani in uporablja dokumente.
- Serija (Series):** dokumenti, ki so urejeni glede na določen klasifikacijski sistem ali pa so ohranjeni kot enote zbiranja ali procesa klasifikacije oziroma kot enote, ki imajo posebno obliko ali ker so kako drugače povezane glede na nastanek, prevzem ali uporabo.
- Ureditev (Arrangement):** postopki, povezani z analizo in urejanjem arhivskega gradiva.
- Ustvarjalec (Creator):** institucija ali posameznik, ki pri svoji dejavnosti ustvarja, zbira, hrani in uporablja dokumente.
- Valorizacija (Appraisal):** proces določanja arhivske vrednosti dokumentarnega gradiva.
- Vrsta gradiva (Form):** vrste in oblike gradiva v popisnih enotah, ki jih ločimo na osnovi splošnih fizičnih in/ali intelektualnih karakteristik dokumenta.
- Zadeva/spis/dosje (File):** urejena popisna enota, združena pri ustvarjalcu zaradi potreb poslovanja ali v procesu arhivskega urejanja, ker se nanaša na isto

³ Tudi tukaj se postavlja vprašanje pravilnosti prevoda omenjenega termina. Namesto obstoječega prevoda predlagamo kot prevod namesto termina geslo termin »vstopna točka«.

zadevo, dejavnost ali poslovanje. Običajno je to osnovna podrejena enota v okviru serije.

Zapis o ustvarjalcu (Authority record): uradno ime ustvarjalca, kombinirano z drugimi informacijskimi elementi, ki identificirajo in opisujejo imenovanega ustvarjalca in ki lahko opozarjajo še na druge sorodne zapise o ustvarjalcu.

3 STANDARDA ZA OPIS ARHIVSKEGA IN KNJIŽNIČNEGA GRADIVA

3.1 NASTANEK IN RAZVOJ

Strokovno združenje knjižničnih ustanov in združenj International Federation of Library Associations and Institutions skrbi za ustvarjanje in vzdrževanje mednarodnih standardov na področju knjižnične dejavnosti. V okviru te organizacije je prišlo leta 1969 do odločitve za nastanek mednarodnega standarda za bibliografski opis. Standard so strokovnjaki iz različnih dežel in z različno tradicijo v oblikovanju knjižničnih katalogov oblikovali nekaj let. Leta 1973 je izšla prva standardna izdaja mednarodnega standarda za bibliografski opis monografskih del, ISBD(M). Kmalu je bilo jasno, da knjižnično gradivo ni samo v knjižni obliki in da ni samo v obliki monografskih publikacij. Zato je prišlo do pobude, da bi se oblikovali splošni standard in standardi za posamezne vrste gradiva, npr. serijske publikacije, notno gradivo, zemljevide itd. Tako je leta 1977 izšel Splošni mednarodni standardni bibliografski opis, ISBD(G). Leta 1978 je ponovno izšel ISBD(M), tokrat usklajen z ISBD(G). Izšli so tudi prvi posamični standardi za kartografsko gradivo (ISBD(CM)), za neknjižno gradivo (npr. videokasete) (ISBD(NBM)) in za serijske publikacije (ISBD(S)) (ISBD(G), 1997, ISBD(M), 1997).

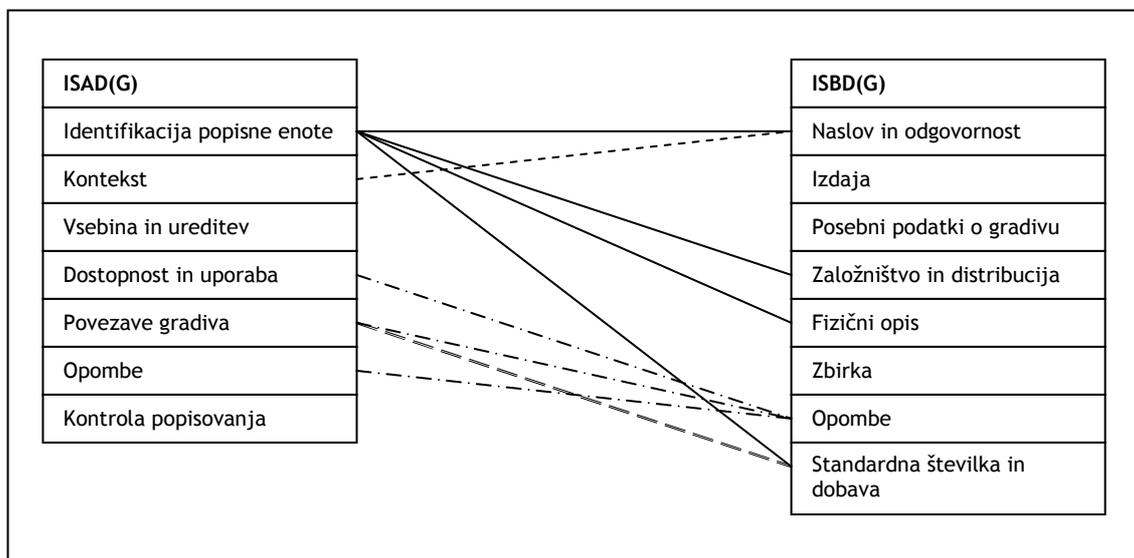
Mednarodna bibliotekarska skupnost je te standarde hitro osvojila. Slovenski bibliotekarji so jih takrat skupaj z bibliotekarji SFR Jugoslavije sprejeli, prevedli in vgradili v nacionalne katalogizacijske pravilnike. Prvi ISBD(M) je bil v slovenščino preveden leta 1975. ISBD(G) je v slovenščini izšel šele po prvih spremembah leta 1997. Spremljanje in sprejemanje novosti na področju standardnega bibliografskega opisa je še danes nekaj nujnega in običajnega, čeprav spremembe včasih prinesejo nekaj težav. Želja in nuja po mednarodnem sodelovanju pa te težave pretehtata. Toda vsi omenjeni standardi govorijo le o vsebini, o podatkih in njihovem zapisu ne glede na nosilec ali medij prenosa. Mednarodno sodelovanje pa zdaj poteka po računalniških omrežjih. IFLA je zato izdala poseben standard za računalniško izmenjavo bibliografskih podatkov, UNIMARC. Te dvotirnosti na področju standardizacije opisa arhivskega gradiva ni.

Strokovno združenje, ki bdi nad mednarodnim usklajevanjem arhivske dejavnosti, International Council on Archives (ICA), je Splošni mednarodni standard za arhivsko popisovanje ISAD(G) sprejelo leta 1994. Potreba po poenotenju se je pojavila okrog leta 1980 z vstopom informacijske tehnologije v to področje. Izhajala pa je iz treh dejstev: 1) avtomatizacija zahteva poenotenje, 2) možnost mednarodne izmenjave in 3) razpršenost arhivskega gradiva v različnih arhivih posamezne dežele in po različnih deželah (npr. gradivo, pomembno za Slovenijo, je tudi v Avstriji). Na enem od prvih sestankov glede vsebine tega standarda je sodeloval tudi direktor Unescovega odseka za Splošni informacijski program (General Information Program), v okviru katerega je s programom Univerzalne bibliografske kontrole (Universal Bibliographic Control) sodelovala tudi IFLA. Tako je prišlo do sodelovanja med obema strokovnima skupnostma (History, 200?).

Zaradi velikih razlik v postopkih zbiranja in opisovanja arhivskega gradiva v različnih deželah je standard nastajal z velikimi napori več let in bil sprejet leta 1994. Prva izdaja standarda je predvidevala petletni rok za revizijo, delo pa je steklo leta 1996, na podlagi odločitve, ki je bila sprejeta na mednarodnem arhivskem kongresu v Pekingu/Kitajska. Delo je prevzel Komite za standarde popisovanja, ki je deloval v okviru ICA (ICA/CDS), končano pa je bilo z objavo druge izdaje ISAD(G) leta 2000. Slovenska stroka je dokaj hitro pokazala zanimanje za uvedbo novega standarda, saj smo slovenski prevod prve izdaje ISAD(G) dobili že leta 1998. Druga izdaja standarda pa je bila prevedena že leta 2000 (Pivk, 2000). Vendar je kljub velikemu zanimanju za uvedbo v praktičnem izvajanju standarda prišlo do velikega zamika. Standard je bil sicer implementiran v arhivsko zakonodajo in veljavne predpise, predvsem pa v takrat novo nastajajoče programsko orodje za popisovanje arhivskega gradiva InfoArh,⁴ ki naj bi ga uporabljali vsi slovenski javni arhivi. Vendar je kljub velikim naporom, ki ga je stroka vložila v to, da bi standard dejansko zaživel, le-ta zaživel zgolj v omejenem obsegu, torej le pri manjšini slovenskih arhivistov. V vsem svojem obsegu pa je ISAD(G) implementiran v programskem orodju SCOPE, ki ga bo večina slovenskih javnih arhivov pričela uporabljati za popisovanje arhivskega gradiva v letu 2009.

3.2 PRIMERJAVA VSEBINE IN STRUKTURE ISAD(G) IN ISBD(G)

Primerjava dveh tako obsežnih in kompleksnih standardov ni enostavna, zato je smiselno najprej predstaviti grobo strukturo. Oba standarda podatke prinašata v osnovnih skupinah. Te skupine so prikazane na Sliki 1. Na isti sliki so med seboj povezana tudi območja, ki prinašajo enake ali podobne podatke. Vse je podrobneje prikazano v nadaljevanju.

Slika 1: Prikaz sorodnosti območij opisa arhivskega gradiva po ISAD(G) in knjižničnega gradiva po ISBD(G)

⁴ Programsko orodje InfoArh, ki je bil produkt domačega znanja strokovnjakov s področja arhivistike in informatike, so slovenski javni arhivi razvijali in uporabljali od leta 2002 do leta 2008, ko je bil dokončno ukinjen. Večina javnih arhivov se je odločila, da za nadaljnje potrebe strokovne obdelave in popisovanja arhivskega gradiva namesto omenjenega orodja prične uporabljati švicarsko programsko orodje SCOPE.

Medtem ko Slika 1 shematsko prikazuje območja, kjer oba standarda podajata enake podatke, Preglednica 1 podaja podrobno primerjavo in to po podatkih v ISAD(G). V preglednici zato niso predstavljeni vsi podatki, ki jih zajema ISBD(G).

Preglednica 1 navaja območja s podatki, zajeta v ISAD(G), in enakovredna območja v ISBD(G) ter jih ilustrira s konkretnim primerom. V nadaljevanju pa je podobnost podatkov v obeh standardih tudi razložena.

Iz **področja identifikacije popisne enote** ISAD(G) v knjižničarstvu sicer poznamo **signaturo**, vendar ni del ISBD(G). Gre za lokacijske podatke. Zanje imamo dogovor v standardu za računalniški format UNIMARC in jih imenujemo podatki o zalogi. So izredno pomembni, saj na njih sloni sistem izposoje. **Naslov** je v obeh standardih podoben. Tudi definicija je podobna:

- ISAD(G): beseda, stavek, znak ali skupina znakov, ki poimenujejo popisno enoto.
- ISBD(G): Beseda, besedna zveza ali skupina znakov, običajno navedenih v publikaciji, ki poimenujejo publikacijo ali delo (ali katerokoli posamezno delo), ki ga publikacija vsebuje. Publikacija ima običajno več naslovov (npr. na naslovni strani, na ovoju, na hrbtu), ki so lahko enaki ali različni. (ISBD(M), str. 3)

Datumi se v ISAD(G) lepo skladajo z letom izida in/ali izdelave (npr. natisa) v ISBD(G). **Nivo popisa** poznata oba standarda. ISAD(G) lahko opisuje celotni fond nekega ustvarjalca (npr. vse dokumente Občine Gornja Radgona iz obdobja njenega obstoja), njegov smiselni del (npr. le tiste dokumente Občine Gornja Radgona, ki so nastali v županovem uradu) ali konkretni dokument (npr. našo kroniko).

Tudi knjižnično gradivo lahko popisujemo stopenjsko. Zbrana dela kakega umetnika npr. lahko opišemo kot celoto, čeprav jo sestavlja več knjig, kot je to pri Cankarjevem zbranem delu iz l. 1967 (COBISS ID=260382). Standard nam daje na voljo več možnosti za popis takih primerov: ali kot celoto ali kot posamezna dela, pri čemer je skupni naslov lahko izražen kot nadrejeni naslov v območju naslova in navedbe odgovornosti ali pa le v območju zbirke.

Obseg in medij popisne enote iz ISAD(G) se lahko primerja z opisom fizičnih lastnosti knjižničnega gradiva v območju fizičnega opisa ISBD(G). Tu se opisuje obseg, ilustracije, priloge. ISBD(G) ima tudi območje posebnih podatkov o gradivu. Tega za knjige ne uporabljamo. Če imamo spletne vire, CD-je ali DVD-je pa zapišemo, da gre za elektronski vir, spletno mesto ipd.

Ime ustvarjalca v področju konteksta ISAD(G) pišemo v območju naslova in navedbe odgovornosti ISBD(G). To je zelo pomembno območje in v njem arhivisti navajamo ustvarjalce, bibliotekarji pa avtorje in sodelavce, ki so pripomogli k intelektualni vsebini gradiva. Tu se ISAD(G) povezuje z ISAAR(CPF), ISBD(G) pa se ne povezuje s svojim standardom za zapis imen oseb in korporacij. Ta povezava je dodatno ustvarjena v knjižničnih katalogih le v računalniškem formatu. **Historiata ustvarjalca**, ki je za ISAD(G) zelo pomemben, ISBD(G) ne pozna. Tudi **historiata fonda** ISBD(G) ne pozna. Delno se podatki o življenjski poti knjižničnega gradiva beležijo v inventarni knjigi, ki pa je ISBD(G) ne regulira.

Preglednica 1: Primerjava ISAD(G) in ISBD(G) po območjih

ISAD(G)	Razlaga podatkov po ISAD(G)	Primer popisa po ISAD(G)	Primer opisa ISBD(G)	Razlaga podatkov ISBD(G)	ISBD(G)
Področje identifikacije popisne enote				--	--
Signatura	Identifikacija arhiva in povezava gradiva s popisom	SI PAMB/95/1		Za to velja poseben podstandard za popis podatkov o zalogi.	Ni del ISBD(G), temveč del UNIMARCa.
Naslov	Navedba imena popisne enote	Kronika občine Gornja Radgona	Kronika občine Gornja Radgona	Navedemo naslov, kot se pojavlja na naslovni strani. Če naslovne strani ni, lahko naslov vzamemo iz drugega vira ali ga oblikujemo sami.	Naslov
Datum(i)	Ugotovitev in zapis obdobja nastanka popisne enote	1918–1935	1918–1935]	Navadno se zapiše leto izida. Ker gre v našem primeru za obdobje nastajanja kronike in je torej leto zapisano le v vsebini dokumenta, moramo v bibliografskem opisu na to posebej opozoriti.	Leto izida
Nivo popisa	Ugotovitev nivoja ureditve popisne enote	Dokument		Možno je uporabiti stopenjski opis.	
Obseg in medij popisne enote	Ugotovitev fizičnega obsega in vrste gradiva	1 knjiga, papir	200 str. ; 31 cm	Število strani, višina hrbta, ilustracije in spremno gradivo.	Območje fizičnega opisa
Področje konteksta					
Ime ustvarjalca	Ime institucije ali posameznikov, ki so odgovorni za nastanek popisne enote	Občina Gornja Radgona	Gornja Radgona. Občina	Navedemo primarne in sekundarne avtorje.	Navedba odgovornosti v območju navedbe naslova in odgovornosti

Historiat ustvarjalca	Ugotovitev strukture ali biografskih podatkov ustvarjalca - boljše razumevanje gradiva popisne enote	Herzogošak, spadala pa je pod okrajno glavarstvo Ljutomer, sodni okraj Radgonski grad. Ob ustanovitvi je štela je 755 prebivalcev in obsegala 3,45 km ² in 1259 m. V času komasacij, leta 1933, so bile združene občine Črešnjevci, Orehovci, Plitvički vrh, Police, Ščavnica in Zbigovci ter k. o. Lomanoše iz občine Plitvica v občino Črešnjevci, ki se je leta 1934 preimenovala v občino Gornja Radgona okolica. Ta občina se je leta 1936 združila z občino Gornja Radgona v novo občino Gornja Radgona, ki ji je bil leta 1937 priključen še k. o. Mele iz občine Slatina-Radenci. Po zaključku komasacij je občina Gornja Radgona obsegala katastrske občine Črešnjevci, Gornja Radgona, Hercegovščak, Lastomerci, Lomanoše, Mele, Orehovci, Orehovški vrh, Plitvički vrh, Police, Spodnji Gris, Ščavnica in Zbigovci. Občina je štela 4854 prebivalcev in obsegala 42,29 km ² . Spadala je v okraj Ljutomer.		Ni del bibliografskega opisa, temveč drugih evidenc.	--
Historiat fonda	Opis sprememb v lastništvu in hranjenju popisne enote, ki so pomembni za njeno avtentičnost, celovitost in interpretacijo	Gradivo je leta 1975 predal Pokrajinskemu arhivu Maribor SO Gornja Radgona.		Ni del bibliografskega opisa, temveč drugih evidenc.	--
Izročanje gradiva	Opis izročitelja arhivskega gradiva, datum in način prevzema, akcesijska številka in koda			Ni del bibliografskega opisa, temveč drugih evidenc.	--
Področje vsebine in ureditve				Ni del ISBD(G), temveč del UNIMARCa.	Lahko je le del območja opomb.

Okvir in vsebina	Navedba kratke vsebine popisne enote s podatki o vrsti gradiva. Podatki, ki so že drugje v popisu (drugi nivoji) se ne ponavljajo.			Vsebino se opisuje s sistemi za vsebinsko opisovanje (klasifikacijski sistemi, geslovniki, tezavri) ali prosto. Lahko tudi z izvlečki ipd.	Kratko vsebino se lahko navede v območju opomb ISBD(G). Vsebinske oznake pa niso del ISBD(G), temveč del UNIMARCa
Valorizacija, uničevanje in odbiranje gradiva	Opis postopkov izvedene valorizacije, če ta vpliva na interpretacijo gradiva. Vpišemo tudi odgovorne osebe, ki so izvedle postopek.			--	--
Dopolnjevanje gradiva	Navedemo podatke o prihodnjih prilivih, prevzemih in dodatkih gradiva, količino in frekvenco prevzemov.			--	--
Sistem ureditve	Podatki o ureditvi popisne enote, značilnostih notranje strukture, urejenosti gradiva.			--	--
Področje dostopnosti in uporabe					
Pogoji dostopnosti	Navedemo pogoje, ki omejujejo dostopnost gradiva - časovno obdobje zapore in datum, ko postane gradivo dostopno.	Prosto dostopno		Je del bibliografskega opisa le, če gre za npr. elektronski vir in je treba navesti pogoje uporabe (strojna oprema, licenca). Lahko pa je tudi del modula za izposojajo, ki omejuje rabo na čitalnico in izposojevalno dobo.	
Pogoji za reproduciranje	Navedba pogojev, ki urejajo reprodukcijo, če so znani.	Fotokopiranje gradiva ni možno. Dovoljena izdelava digitalnih kopij gradiva, ki jih izdela arhiv.		--	--

		Uporaba kopij le za osebne namene. Uporaba v publikacijah dovoljena samo s pisnim dovoljenjem arhiva.			
Jezik in pisava	Navedemo prevladujoč jezik v gradivu, ter opomnimo na posebnosti jezika, pisave, simbolov in okrajšav.	Slovenščina, rokopis, latinica		--	--
Zunanje značilnosti in tehnične zahteve	Posebnosti o ohranjenosti in fizični kvaliteti gradiva, ki lahko vplivajo na njegovo uporabo.	Zunanja platnica poškodovana. Priporoča se pazljivo rokovanje.		Če ima knjiga posebnosti, se lahko opišejo v območju opomb. Napišemo npr., da je knjiga vezana v usnje.	Območje opomb, opomba o izvodu.
Informativna pomagala	Navedemo vsa obstoječa informativna pomagala, ki jih ima arhiv ali ustvarjalec in ki zagotavljajo informacije v zvezi s kontekstom in vsebino popisne enote.	Popis tehničnih enot		V opombah se navadno opiše, če knjiga vsebuje kazala, bibliografijo ipd.	Območje opomb, opomba o kazalih, bibliografijah ipd.
Področje povezav gradiva				Možne so hiperpovezave do npr. posebej popisane glave v knjigi, do elektronske oblike vira.	Ni del ISBD(G), temveč del UNIMARCa.
Obstoj in lokacija originalov	Uporablja se v primeru, če je popisna enota reprodukcija. Navedemo natančno lokacijo, signaturo in druge informacije, ki pomagalo locirati original.			Podatki o posameznih enotah v knjižnični zbirki	Ni del ISBD(G), temveč del UNIMARCa.
Obstoj in lokacija kopij	V primeru obstoja navedemo lokacijo kopij, reproduciranega gradiva popisne enote.			--	--

Sorodne popisne enote	Če je popisna enota v povezavi z drugim gradivom oz. popisno enoto ali popisno enoto v drugem arhivu, navedemo povezavo.			--	--
Objave	Navedba publikacij, ki so nastale z uporabo popisne enote ali o vsebini popisne enote.			--	--
Področje opomb					Območje opomb
Opombe	Opombe, ki jih ni mogoče uvrstiti v nobeno izmed omenjenih kategorij.		Naslov povzet z ovoja. - Leto izida je obdobje nastajanja kronike.		Tu lahko navedemo podatke, ki jih drugje nismo smeli.
Področje kontrole popisovanja				Avtomatsko se evidentira datum in ime kreatorja, dopolnjevalca itd.	Ni del ISBD(G), temveč del UNIMARCa.
Opombe arhivista	Navedemo postopek priprave popisa, uporabljene vire in kdo je pripravil popis.	Popis pripravila Zdenka Semlič Rajh, mag., Pokrajinski arhiv Maribor. Uporabljeni viri: Občine Dravske banovine. Pregled izprememb, izvršenih s komasacijo občin v letih 1933-1937 (1937). Ljubljana: Županska zveza. Pregled katastralnih in novo urejenih krajskih občin v kronovini Štajerski (Landesgesetz- und Regierungsblatt für das Kronland Steiermark, XXI/1850, 378). Provizorični zakon o občinah z dne 17. 3. 1849 (RGrBl, 170/1849). Zakon o občinah (Službeni list kraljeve banske uprave Dravske banovine št. 35/1933 z dne 14. 3. 1933).		--	--

Pravila in dogovori	Navedemo mednarodne, nacionalne ali interne standarde in predpise, na podlagi katerih je narejen popis.			--	--
Datum(i) popisov	Navedemo datume izdelave in sprememb popisa.			Avtomatsko se evidentirajo datumi posegov v zapis.	Ni del ISBD(G), temveč del UNIMARCa.

Okvir in vsebina v področju vsebine in ureditve ISAD(G) se v ISBD(G) lahko beležita v območju opomb. Bibliotekarji v območje opomb redko zapišejo kratko vsebino dela ali izvleček. Vsebinski opis, ki ga v knjižničnih katalogih navadno tvorijo klasifikacijske oznake in gesla, niso del bibliografskega opisa po ISBD(G), temveč del kataložnega zapisa, ki ga regulira računalniški format, npr. UNIMARC ali COMARC. **Valorizacijo, izločanje in odbiranje gradiva** v arhivih določa zakon. S posebnimi predpisi so vnaprej določeni roki hrambe gradiva, ki so lahko krajši ali daljši, pomembnejše gradivo pa je lahko označeno tudi kot trajno. Tega v knjižnicah ne določamo vnaprej, temveč po določenem času rabe, ko se gradivo obrabi, poškoduje ali zastari. To ni del ISBD(G). Delno se to beleži v inventarni knjigi. Delno pa je to tudi stvar omejevanja izposoje in določanja izposojnih rokov. **Dopolnjevanje gradiva**, kjer se po ISAD(G) beleži morebitne dodatne oz. novejšje prevzeme gradiva istega ustvarjalca, je predmet opisa po ISBD(G) le takrat, ko se navaja perioda izhajanja časnika ali revije. To se navaja v opombah. **Sistem ureditve**, ki arhivistu pojasnjuje zgradbo določenega fonda ali zbirke, npr. kako so urejeni spisi nekega urada, ni predmet opisa po ISBD(G). Delno bi to lahko primerjali z navedbo, da knjiga vsebuje kazala ali bibliografije. To je predstavljeno v opombah, če zapišemo, da ima knjiga bibliografijo, ali v vsebinskem opisu, če zapišemo, da je celotna knjiga bibliografija ali enciklopedija. V takem primeru se sistem ureditve sklepa po lastnostih bibliografije, enciklopedije, imenika in podobnih oblik publikacij.

Področje dostopnosti in uporabe ISAD(G) zajema tudi **pogoje dostopnosti**, kjer so podatki o tem, kako je gradivo dostopno javnosti. To v ISBD(G) delno podaja območje standardne številke in pogojev dobave. Toda tu za knjižnično gradivo navajamo le pogoje nakupa, naklado, ceno ipd. V glavnem pa se pogoji dostopnosti opisujejo v računalniškem formatu pod pogoji za uporabo oz. izposajo, kjer se rabo gradiva omeji na npr. čitalnico. **Pogojev za reproduciranje ISBD(G)** ne pozna. Tudi drugje v knjižničnih katalogih tega ne opisujemo, temveč se zanašamo na splošno avtorsko pravo. **Jezik in pisava** sta sicer pomembna podatka tako za arhiviste kot bibliotekarje, vendar nista del bibliografskega opisa po ISBD(G). Da pa lahko gradivo v katalogu iščemo tudi po tem parametru, je ta podatek vključen v druga polja računalniškega formata. **Zunanje značilnosti in tehnične zahteve** popisujejo fizično stanje arhivskega gradiva (npr. gradivo je v škatlah ali mapah). Ti podatki so zajeti v območju fizičnega opisa in opomb ISBD(G) in so zlasti pri netiskanih medijih zelo pomembni. Opisuje se tehnične zahteve za predvajanje posnetkov ali uporabo računalniških programov in datotek. **Pripomočki za uporabo** niso del ISBD(G). Vendar bibliotekarji redno opisujejo posebne značilnosti knjig, npr. da imajo kazala ali bibliografije. To se zapiše v območje opomb.

Področje povezav gradiva arhivistom pove za lokacijo enakih oz. sorodnih enot v drugih arhivih. **Obstoj in lokacija originalov ter kopij** v drugih arhivih je za arhivista pomemben podatek, saj je za Slovenijo pomembno gradivo v originalu tudi v tujini, uspeli pa smo pridobiti kopije tega gradiva. Po ISBD(G) tega ne opisujemo. Je pa to pomemben podatek v skupnih katalogih in se standardizira v računalniškem formatu za popis zaloge knjižničnega gradiva. Ta podatek npr. omogoča ogled knjižnic, ki neko knjigo imajo. **Sorodne popisne enote** se za arhivske potrebe povezujejo zato, da se ne izgubi sled za dejanskim zgodovinskim razvojem neke zadeve, četudi jo obravnava gradivo različnih ustvarjalcev in četudi se gradivo hrani v različnih institucijah. Primerljiv podatek v ISBD(G) bi lahko bil naslov izvirnika v območju opomb. **Objave**, kjer arhivisti popisujemo strokovne razprave o arhivskem gradivu ali navajamo objave le-tega, bi morda lahko primerjali s popisom spremne besede v neki knjigi, kar po ISBD(G) beležimo v območje opomb.

Področje opomb je, kot je videti zgoraj, za ISBD(G) izredno pomembno, posebno območje pa je tudi v ISAD(G). **Področje kontrole popisovanja** ni del ISBD(G)ja, temveč del računalniškega formata za knjižnični katalog. Tam poročamo kreatorja zapisa in dopolnjevalca, datum kreiranja in popravljanja. To sistemi opravljajo avtomatsko. Ne poznamo podatkov, kot so opombe arhivista ali pravila in dogovori. Datum(i) popisov iz ISAD(G) pa bi bili primerljivi z datumom kreiranja, dopolnjevanja in redakcije kataložnega zapisa, ki se generira avtomatično in je del računalniškega formata ne pa ISBD(G)

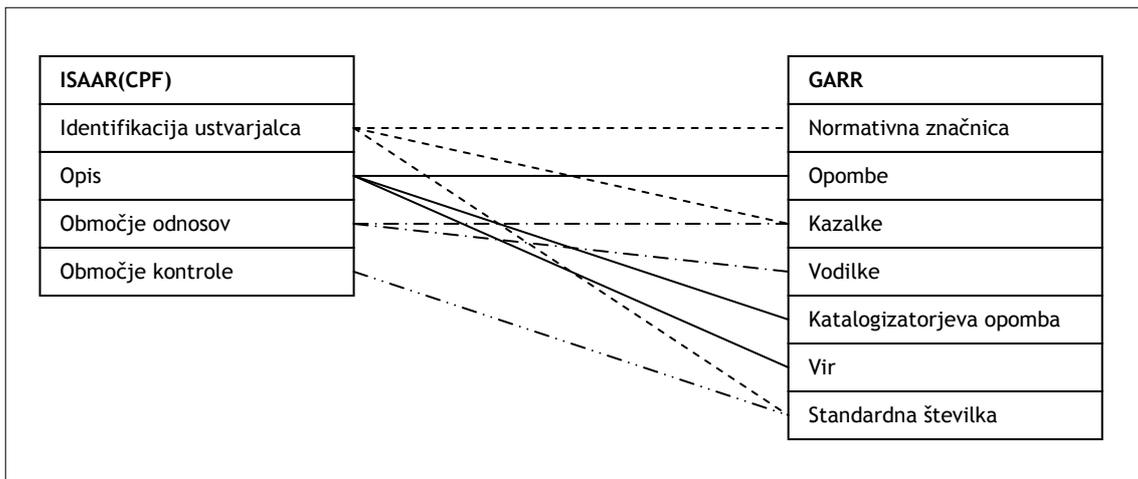
4 IMENA KORPORATIVNIH TELES, OSEB IN DRUŽIN

4.1 NASTANEK IN RAZVOJ

Medtem ko ISAD(G) in ISBD(G), to sta standarda, namenjena opisu gradiva, le malo podatkov podvajata, je to drugače pri GARR in ISAAR(CPF). Zadnja dva standarda sta namenjena opisu imen korporativnih teles, oseb in družin. Bibliotekarji so se oblikovanja mednarodnega standarda za imena korporativnih teles, oseb in družin lotili leta 1976. Prva izdaja priporočil za obliko in strukturo korporativnih značnic je izšla leta 1980 in v slovenskem prevodu 1998. Toda napredek v mednarodnem sodelovanju in informacijski tehnologiji je delovno skupino pripeljal do spoznanja, da so lahko tudi nacionalne posebnosti za mednarodno skupnost sprejemljive, če imamo le vsi člani te skupnosti možnost povezovanja različnih oblik poimenovanja dejansko istih korporativnih teles, oseb ali družin. Tako so razvili drugo izdajo priporočil za normativne podatke (GARR) (Guidelines, 2001). Priporočilo, ki načelno predstavlja podatke, s katerimi naj se posamezno korporativno telo, osebo ali družino opiše, spremlja dokument, ki to vsebino oblikuje v računalniški model. To je mednarodni format za izmenjavo normativnih podatkov (UNIMARC/A) (Priročnik, 2003). Slovenska praksa je ta standard in smernice sprejela in uveljavila. Od leta 2003 v sistemu COBISS deluje normativna datoteka osebnih imen in korporativnih teles CONOR (Vzpostavitev, 2004).

Patton (2005) poroča tudi, da je skupina za FRAR sodelovala z arhivsko skupnostjo pri oblikovanju standardov. O tem poroča tudi ICA/CDS (History, 200?). Začetki oblikovanja standarda ISAAR(CPF) segajo v leto 1993, razvila pa ga je ICA Ad Hoc komisija za popisne standarde (ICA/DDS). Prva izdaja pa je izšla že leta 1996. Omenjena komisija, ki je leta 1996 postala trajen komite za popisne standarde (ICA/CDS), se je takoj lotila revizije standarda, katere rezultat je bila objava druge, popravljene izdaje standarda, ki je bila sprejeta leta 2004 na kongresu na Dunaju. Prva izdaja standarda je vsebovala tri področja zapisa (področje kontrole, področje informacij in področje opomb), medtem ko druga vsebuje štiri področja (področje identifikacije, področje opisa, področje povezav in področje kontrole). Slovenska arhivska praksa je standard sicer sprejela v svoji zakonodaji, vendar ga v praksi še ni uveljavila. Uveljavitev standarda bo zaživela šele s pričetkom uvedbe popisovanja arhivskega gradiva s programskim orodjem SCOPE, v katerem je omenjeni standard popolnoma integriran.

Sodelovanje obeh strokovnih skupnosti je očitno, ko primerjamo vsebino obeh standardov.

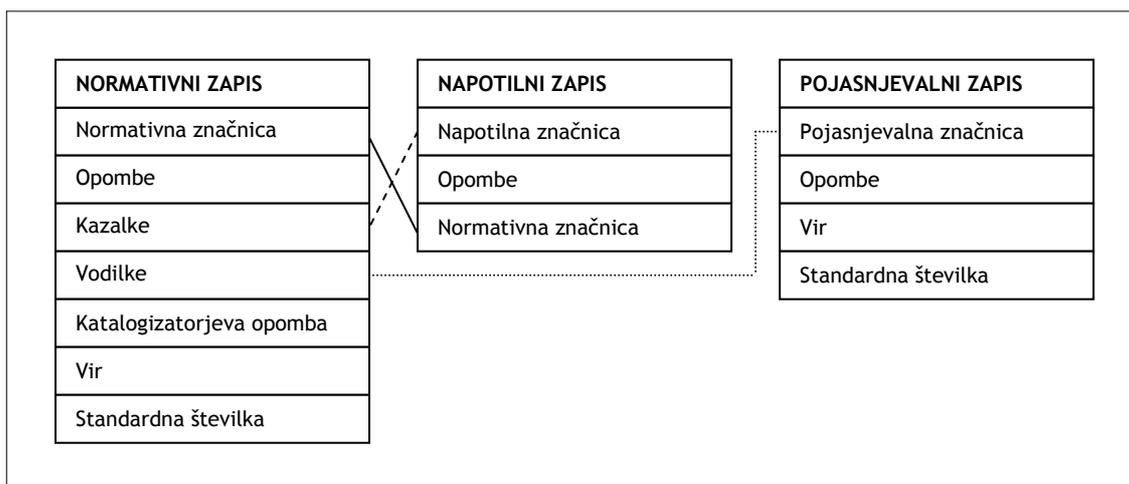

Slika 2: Prikaz sorodnosti območij opisa imen korporativnih teles, oseb in družin po ISAAR(CPF) in GARR

4.2 PRIMERJAVA VSEBINE IN STRUKTURE ISAAR(CPF) IN GARR

Medtem ko Slika 2 shematsko prikazuje območja, kjer oba standarda podajata enake podatke, Preglednica 2 podaja podrobno primerjavo in to po podatkih v ISAAR(CPF). V preglednici zato niso predstavljeni vsi podatki, ki jih zajema GARR.

Preden se posvetimo podrobnim podatkom, je treba poudariti še pomembno razliko med obema standardoma. ISAAR(CPF) predvideva le eno obliko zapisa, GARR pa kar tri: normativni zapis, napotilnega in splošnega pojasnjevalnega. Prvi opisuje sprejeto obliko imena, drugi opisuje morebitne nesprejete oblike imena in tretji ima vlogo splošnega pojasnjevanja npr. značnic za skupino enot, npr. korporativnih teles, kakršna so občine. To je z vidika ročnega vodenja evidenc sicer smiselno, z vidika računalniških modelov pa nesprejemljivo. Zato UNIMARC/A vse tri vrste združuje v isti zapis, jih pa vseeno razlikuje z uporabo različnih elementov v zapisu.

Slika 3: Primerjava treh tipov zapisov po GARR

Kot prikazuje slika 3, se podatki v treh vrstah zapisov GARR zelo prekrivajo. Tako sta npr. normativni in napolilni zapis tesno povezana: napolilna značnica iz napolilnega zapisa je namreč kot kazalka vsebovana v normativnem zapisu in obratno, normativna značnica se pojavlja tako v normativnem kot napolilnem zapisu. Razlagalni oz. pojasnjevalni zapis ima drugačno vlogo in bi ga lahko imenovali tudi zbirni. Uporabnika namreč s pojmov, kakršen je »občina«, napoti na konkretna korporativna telesa. Z napolilnim zapisom se povezuje prek vodilk in standardnih števil.

Preglednica 2 navaja območja s podatki, zajeta v ISAAR(CPF), in enakovredna območja v GARR ter jih ilustrira s konkretnim primerom. V nadaljevanju pa je podobnost podatkov v obeh standardih tudi razložena.

Področje identifikacije po ISAAR(CPF) zajema več podatkov. Tip ustvarjalca, torej ali gre za korporativno telo, osebo ali družino, se v GARR ne popisuje. To se sklepa na podlagi oblike značnice. V UNIMARC/A formatu pa so za različne tipe značnic namenjena različna polja in se tipa kot takega ne piše, čeprav se vrste značnic jasno razlikujejo med seboj. Gre za iste tri vrste: korporativno telo, osebo in družino. Identifikacijsko ime ustvarjalca po ISAAR(CPF) je po GARR normativna značnica. Tu se oblikuje ime v skladu z nacionalnim pravilnikom. Vzporedno ime ustvarjalca je po GARR predvideno in potrebno predvsem v dvojezičnih področjih, kjer sta tako slovensko kot madžarsko ali italijansko ime enakopravna in veljavna oblika imena.

Standardizirane oblike imena glede na druge predpise se po GARR vpisujejo v napolilni vpis, katerega funkcija je uporabnika napotiti na edino veljavno obliko imena, enotno značnico, pod katero se vse gradivo tudi zbira. Za drugo ime velja isto: vključene so kot napolilni vpis in uporabnika napotijo na enotno obliko imena. Identifikacijska številka je v GARR predvidena v posebnem območju mednarodne standardne številke normativnih podatkov (ISADN).

Področje opisa je v knjižničnem svetu precej drugače oblikovano. V celoti se namreč oblikuje v območju opomb, kjer ima strokovni delavec razmeroma svobodne roke pri oblikovanju vsebine in izbiri potrebnih podatkov. Pričakovati je, da je v arhivski skupnosti na tem področju večji poudarek, saj so ustvarjalci arhivskega arhiva pravzaprav osrednja točka skrbi in dejavnosti. Vendar pa so podatki, ki jih zbira ISAAR(CPF), prav tako pomembni za evidenco razvoja imena korporativnega telesa, osebe ali družine v knjižnicah, kjer se ta telesa, osebe in družine pojavljajo kot avtorji del ali kot predmet obravnave v različnih delih. Žal knjižnični delavci redko vključujejo te podatke in če jih, so pogosto zabeleženi nedosledno in nekonsistentno. Zato bi bibliotekarjem struktura, podana v ISAAR(CPF), pri tem lahko pomagala.

Datumi obstoja popisne enote pojasnijo časovno obdobje, ko je enota delovala: za korporativno telo po ISAAR(CPF) vključimo datum ustanovitve, likvidacije in zakonske podlage, za fizične osebe datum rojstva in smrti. V primeru paralelnih sistemov datiranja lahko na podlagi ustreznih pravil in konvencij navedemo ekvivalente. Območje historiata ustvarjalca opisuje zgodovinski razvoj enote in njegove najpomembnejše značilnosti. Kraji delovanja so lahko za osebe, družine in podjetja različni. Bibliotekarji jih nismo vajeni poročati, čeprav jih občasno uporabljamo kot kvalifikatorje. Dosledna raba tega podatka tudi v knjižničnem okolju pa bi marsikdaj razjasnila kakšen nesporazum.

Preglednica 2: Primerjava ISAAR(CPF) in GARR po območjih

ISAAR(CPF)	Razlaga podatkov po ISAAR(CPF)	Primer popisa po ISAAR(CPF)	Primer opisa po GARR	Razlaga podatkov po GARR	GARR - Normativni vpis
Področje identifikacije					Območje normativne značnice
Tip ustvarjalca	Navedemo tip opisne enote oz. ustvarjalca - korporativno telo (pravna oseba, konferenca, razstava, ladja, vojaška formacija ...), fizična oseba ali družina.	Korporativno telo - pravna oseba		Ni del GARR temveč UNIMARC/A.	--
Identifikacijsko ime ustvarjalca	Zapišemo standardizirano obliko imena ustvarjalca v skladu z relevantnimi predpisi ali pravili, ki jih je določila institucija, ki je ustvarila zapis o ustvarjalcu gradiva. Priporoča se uporaba datumov, krajevnih imen ali drugih kvalifikatorjev, na podlagi katerih lahko ločimo zapise s podobnim imenom.	Občina Gornja Radgona	Gornja Radgona (Slovenija ; občina)	Sprejeta oblika imena = enotna značnica.	Normativna značnica.
Vzporedno ime ustvarjalca	Navedemo paralelno obliko imena ustvarjalca, tudi v drugih jezikih in pisavah, upoštevajoč relevantna narodna in mednarodna pravila. Uporabljamo lahko vse potrebne podelemente in druge kvalifikatorje. Upoštevana pravila specificiramo v polju 5.4.3.	Gemeinde Ober Radkersburg (1850-1918)	Ober Radkersburg (Slowenien ; Gemeinde ; 1850-1918)	Vzporedno ime za npr. korporativna telesa na dvojezičnih območjih.	Vzporedna značnica.

Standardizirana oblika imena glede na druge predpise	Navedemo standardizirano obliko imena oz. naziva korporativnega telesa, osebe ali družine, ki je nastala na podlagi drugih pravil, s pomočjo katerih je mogoče deliti zapise o ustvarjalcu z drugimi strokami. Specificiramo pravilo in institucijo, ki ga je ustvarila.		Občina Gornja Radgona	Popisujejo se vse druge oblike imena, ki so bila uporabljena v različnih drugih dokumentih.	Območje sledišča kazalk.
Drugo ime	Navedemo vsa ostala imena, ki niso uporabljena v področju identifikacije, kot npr. akronimi, sprememba imen ustvarjalca v teku časa, psevdonimi, dekliniška imena, znanstveni nazivi, plemiški nazivi ...			Popisujejo se vse druge oblike imena, ki so bila uporabljena v različnih drugih dokumentih.	Območje sledišča kazalk
Identifikacijska številka	Tam, kjer je to mogoče, navedemo katerokoli uradno identifikacijsko številko, ki služi za identifikacijo pravne osebe (npr. matično številko podjetja ali registracijsko številko podjetja) in reference ter institucijo, ki je to številko izdala.			Sistem ISADN še ni zaživel, vendar je prostor rezerviran.	Območje mednarodne standardne številke normativnega zapisa (ISADN)
Področje opisa	Široko področje, ki opisuje zgodovino, vlogo, kontekst in aktivnosti korporativnega telesa, fizične osebe in družine.			Zelo široko območje, ki lahko vsebuje različne podatke, vendar ni podrobneje strukturirano.	Območje opomb

Datum	Navedemo datume obstoja popisne enote. Za korporativno telo vključimo datum ustanovitve, likvidacije in zakonske podlage. Za fizične osebe datum rojstva in smrti. V primeru paralelnih sistemov datiranja lahko na podlagi ustreznih pravil in konvencij navedemo ekvivalente.	1850-1945	(1850-1918)	Uporabimo v območju normativne značnice kot kvalifikator, s katerimi ločimo soimenjake, npr. Kranjec, Miško (1908-1983) in Kranjec, Miško (1947-).	Območje normativne značnice
Historiat ustvarjalca	Narativno ali kronološko navedemo bistvene podatke glede izvora, razvoja, aktivnosti, dela in dosežkov institucije. Lahko vključimo podatke o spolu, nacionalnosti, družinskih, verskih in političnih povezavah. Kot sestavni del narativnega opisa uporabimo tudi datume.	Občina Gornja Radgona (v času ustanovitve Knezov grad) je bila ustanovljena leta 1849 na podlagi provizoričnega zakona o občinah. Občina je zajemala katastrske občine Radgonski grad in Herzogošak, spadala pa je pod okrajno glavarstvo Ljutomer, sodni okraj Radgonski grad. Ob ustanovitvi je štela je 755 prebivalcev in obsegala 3,45 km ² in 1259 m. V času komasacij, leta 1933, so bile združene občine Črešnjevci, Orehovci, Plitvički vrh, Police, Ščavnica in Zbigovci ter k. o. Lomanoše iz občine Plitvica v občino Črešnjevci, ki se je leta 1934 preimenovala v občino Gornja Radgona okolica. Ta občina se je leta 1936 združila z občino Gornja Radgona v novo občino Gornja Radgona, ki ji je bil leta 1937 priključen še k. o. Mele iz občine Slatina-Radenci. Po zaključku komasacij je občina Gornja Radgona obsegala katastrske občine Črešnjevci, Gornja Radgona, Hercegovščak, Lastomerci, Lomanoše, Mele,	Občina Gornja Radgona (v času ustanovitve Knezov grad) je bila ustanovljena leta 1849 na podlagi provizoričnega zakona o občinah. Občina je zajemala katastrske občine Radgonski grad in Herzogošak, spadala pa je pod okrajno glavarstvo Ljutomer, sodni okraj Radgonski grad. V času komasacij, leta 1933, so bile združene občine Črešnjevci, Orehovci, Plitvički vrh, Police, Ščavnica in Zbigovci ter k. o. Lomanoše iz občine Plitvica v občino Črešnjevci, ki se je leta 1934 preimenovala v občino Gornja Radgona okolica. Ta občina se je leta 1936 združila z občino Gornja Radgona v novo občino Gornja Radgona, ki ji je bil leta 1937 priključen še k. o. Mele iz občine Slatina-Radenci. Po zaključku komasacij je občina Gornja Radgona obsegala katastrske občine Črešnjevci, Gornja Radgona, Hercegovščak, Lastomerci, Lomanoše, Mele,	V območju opomb opišemo zgodovino rabe posameznih imen. Imena sama navajamo tudi v območju vodilk. V območju katalogizatorjevih opomb lahko navedemo tudi vire, ki smo jih pri oblikovanju zapisa uporabili.	Območje opomb in Območje katalogizatorjevih opomb

		Orehovci, Orehovski vrh, Plitvički vrh, Police, Spodnji Gris, Ščavnica in Zbigovci. Občina je štela 4854 prebivalcev in obsegala 42,29 km ² . Spadala je v okraj Ljutomer.	Orehovci, Orehovski vrh, Plitvički vrh, Police, Spodnji Gris, Ščavnica in Zbigovci. Spadala je v okraj Ljutomer.	V območju opomb popišemo zgodovino rabe posameznih imen. Imena sama navajamo tudi v območju vodilk. V območju katalogizatorjevih opomb lahko navedemo tudi vire, ki smo jih pri oblikovanju zapisa uporabili.	Območje opomb in Območje katalogizatorjevih opomb
Kraji delovanja	Navedemo imena krajev v katerih so delovala, živela ali pa imela sedež korp. telesa, osebe ali družine. Zapis kombiniramo z datumi in opisom relacije s popisno enoto.	Gornja Radgona	Gornja Radgona	Krajev posebej ne popisujemo, lahko pa so vključeni v opombe.	Območje opomb in katalogizatorjevih opomb
Pravni status	Navedemo pravni status in če je potrebno tudi tip korporativnega telesa, skupaj z datumi veljave.			Pravnega statusa posebej ne popisujemo, vendar lahko podatek vključimo v opombe.	Območje opomb
Funkcije, pristojnosti in aktivnosti	Navedemo funkcije, pristojnosti in aktivnosti, ki so jih izvajali ustvarjalci, vključno z mejnimi letnicami. Če je potrebno se opiše tudi narava funkcije, pristojnosti in aktivnosti.	V času po ustanovitvi občin pa do leta 1918 je zakon ločil delovno področje občin na lastno in preneseno delovno področje. Lastno delovno področje je obsegalo vprašanja, ki so se nanašala na interes občine, urejala pa so se znotraj občinskih meja z lastnimi sredstvi, preneseno delovno področje pa je obsegalo izvajanje javnih zadev, ki jih je država prenesla na občino. Po letu 1933 pa je delovno področje občin obsegalo vse posle, ki se tičejo interesov občine - upravljanje občinskega premoženja, skrb za prometno infrastrukturo, skrb za siromašne, za zdravstveno stanje prebivalstva, pospeševanje gospodarskih dejavnosti in kulturni razvoj ter skrb za krajevno policijo.		Tega posebej ne popisujemo, vendar lahko podatek uporabimo kot kvalifikator za ločevanje istoimenskih korporativnih teles, oseb ali družin.	Normativna značnica in območje opomb

<p>Zakonska podlaga za opravljanje dejavnosti, pristojnosti</p>	<p>Navedemo vse predpise, na podlagi katerih temelji moč, delovanje in odgovornost ustvarjalca, uporabimo mejne letnice.</p>	<p>Načela za organizacijske uredbe v kronovinah avstrijskega cesarstva (RGBl, 4/1852). Občinski red za Štajersko (Zakonik in ukazni list za vojvodstvo Štajersko, 22. 6. 1864). Odredba ministrstva za notranje zadeve z dne 26. 11. 1860 (RGBl, 261/1860). Provizorični zakon o občinah« z dne 17. 3. 1849 (RGBl, 170/1849). Ukaz ministrov notranjih zadev, pravosodja in financ z dne 31. januarja 1854, s katerim se razglašajo politična in sodna uredba Vojvodine Štajerske (Deželno vladni list za vojvodino Štajersko, št. 27 z dne 8. 2. 1854, slovenski prevod z dne 11. aprila 1854). Uredba o ozemeljski razdelitvi Spodnje Štajerske na podeželska in mestna okrožja z dne 18. junija 1941 (Verordnungs- und Amtsblatt des Chefs der Zivilverwaltung in der Untersteiermark, Nr. 25/1941). Uredba o spojitvi občin v Dravski banovini (Službeni list kraljeve banske uprave Dravske banovine št. 73/1933 z dne 12. 9. 1933). Zakon o izpremibi zakonov o občinah in oblastnih samoupravah (Službene novine kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca, št. 6/1929 z dne 6. 1. 1929). Zakon o mestnih občinah (Službeni list kraljeve banske uprave Dravske banovine št. 37/1934 z dne 22. 8. 1934). Zakon o občinah (RGBl 18/1862). Zakon o občinah (Službeni list kraljeve banske uprave Dravske banovine št. 35/1933, 14.3.1933).</p>		<p>Tega podatka posebej ne popisujemo, vendar ga lahko vključimo v opombe ali v katalogizatorjeve opombe.</p>	<p>Območje opomb</p>
---	--	---	--	---	----------------------

Notranja organizacijska struktura / genealogija	Opišemo notranjo organizacijsko strukturo korporativnega telesa, vključno z datumi vseh sprememb, ki so pomembne za razumevanje poslovanja. V primeru družine opišemo družinsko deblo in na ta način prikažemo notranje relacije med posameznimi člani. Uporabimo mejne letnice.			Tega podatka posebej ne popisujemo, vendar ga lahko vključimo v opombe.	Območje opomb
Splošni kontekst	Navedemo vse pomembnejše splošne informacije o socialnem, kulturnem, gospodarskem, političnem in zgodovinskem kontekstu za čas, v katerem je delovalo korporativno telo, oseba ali družina.			Tega podatka posebej ne popisujemo, vendar ga lahko vključimo v opombe.	Območje opomb
Področje povezav					Območje sledišča kazalk in vodilk
Identifikacijsko ime ali identifikator sorodnega korporativnega telesa, osebe ali družine	Navedemo standardno obliko imena in kateregakoli edinstvenega identifikatorja, vključno z identifikatorjem zapisa o ustvarjalcu, za soroden vpis.		Npr. vodilka na naslednico: Črešnjevci (Slovenija ; občina ; 1933-1934)	Drugo ime iste enote, ki se je uporabljalo v času, ko je korporativno telo, oseba ali družina delovala, sodi v območje sledišča kazalk. Ime predhodnice ali naslednice pa v območje sledišča vodilk.	
Kategorija povezave	Navedemo splošno kategorijo v katero spada povezava ki jo opisujemo - hierarhična, začasna, družinska, povezovalna.			Kategorija povezave se razlikuje že po naravi povezave in se posebej ne identificira. Lahko pa je zajeta v območju opomb.	--

Opis povezave	Natančen opis povezave med popisno enoto v tem zapisu o ustvarjalcu in drugimi sorodnimi zapisi			Opis povezave se razlikuje že po naravi povezave in se posebej ne identificira.	--
Datum povezave	Natančno opredelimo mejne letnice časa trajanja določene povezave.			Datum povezave se posebej ne identificira, ker je zajet v opisu sorodne enote.	--
Področje kontrole					
Identifikator zapisa o ustvarjalcu	Navedemo identifikator zapis o ustvarjalcu.			Ni še v celoti vzpostavljen sistem številčenja, vendar je temu namenjen prostor.	Območje mednarodne standardne številke normativnih podatkov
Identifikator institucije	Namenjen za identifikacijo institucije odgovorne za nastanek zapisa o ustvarjalcu			Ni del GARR, temveč UNIMARC/A.	
Uporabljena pravila in/ali konvencije	Služi za identifikacijo nacionalnih in mednarodnih konvencij in pravil, ki se uporabljajo pri nastanku zapisa o ustvarjalcu. Če je potrebno navedemo tudi datume objave le-teh.			Lahko se navede katalogizacijske pravilnike in nacionalne ali mednarodne standarde, ki so vodili oblikovanje značnice.	Območje katalogizatorjevih opomb in Območje vira - katalogizacijski pravilnik ali standardi
Status	Navedemo trenutni status zapisa o ustvarjalcu, tako da povemo, ali gre za osnutek, končno ali revizirano verzijo zapisa.			Ni del GARR temveč UNIMARC/A.	

Popolnost opisa	Navedemo, ali gre za minimalen, delni ali popolni opis v skladu z relevantnimi mednarodnimi ali nacionalnimi standardi.			Ni del GARR temveč UNIMARC/A.	
Datum nastanka, popravka ali izbrisa	Navedemo datum nastanka zapisa o ustvarjalcu in datume vsakega posameznega popravka. Pri tem je potrebno upoštevati pravila datiranja.			Lahko se navede datum nastanka vpisa, njegovega popravka, spremembe. Sicer pa je to del UNIMARC/A in ne GARR.	Območje vira - datum
Jezik in pisava	Navedemo jezike in pisavo, ki so bili uporabljeni pri nastanku zapisa o ustvarjalcu.			Podatek sodi v območje opomb. Nasploh pa ni del GARR temveč UNIMARC/A.	
Viri	Navedemo vse relevantne vire, ki so bili uporabljeni za nastanek zapisa o ustvarjalcu.	<p>Uporabljeni viri:</p> <p>Občine Dravske banovine. Pregled izprememb, izvršenih s komasacijo občin v letih 1933-1937 (1937). Ljubljana: Županska zveza.</p> <p>Pregled katastralnih in novo urejenih krajskih občin v kronovini Štajerski (Landesgesetz- und Regierungsblatt für das Kronland Steiermark, XXI/1850, 378).</p> <p>Provizorični zakon o občinah« z dne 17. 3. 1849 (RGL, 170/1849).</p> <p>Zakon o občinah (Službeni list kraljeve banske uprave Dravske banovine št. 35/1933 z dne 14. 3. 1933).</p>	<p>Uporabljeni viri:</p> <p>Občine Dravske banovine. Pregled izprememb, izvršenih s komasacijo občin v letih 1933-1937 (1937). Ljubljana: Županska zveza.</p> <p>Pregled katastralnih in novo urejenih krajskih občin v kronovini Štajerski (Landesgesetz- und Regierungsblatt für das Kronland Steiermark, XXI/1850, 378).</p> <p>Provizorični zakon o občinah« z dne 17. 3. 1849 (RGL, 170/1849).</p> <p>Zakon o občinah (Službeni list kraljeve banske uprave Dravske banovine št. 35/1933 z dne 14. 3. 1933).</p>	Območje je namenjeno katalogizatorjevim oz. knjižničarjevim beležkam o ugotovljenih podatkih, o omejitvi rabe značnice, utemeljitvi razlikovanja oseb, korporacij ali družin s podobnimi imeni itd.	Območje katalogizatorjevih opomb

Podatki o skrbniku zapisa	Služi za zapis vseh opomb, ki se nanašajo na nastanek in vzdrževanje zapisa o ustvarjalcu. Tukaj lahko navedemo tudi ime osebe, odgovorne za nastanek zapisa o ustvarjalcu.			Lahko zapišemo podatke o razvoju normativnega zapisa, vendar je to bolj običajno del formata UNIMARC/A.	Območje katalogizatorjevih opomb
---------------------------	---	--	--	---	---

Pravni status je zlasti v primeru korporativnih teles pomemben zgodovinski podatek, tako kot tudi funkcije, pristojnosti in aktivnosti ter zakonska podlaga za opravljanje dejavnosti. Notranja organizacijska struktura korporativnih teles ali genealogija oseb in družin lahko vzpostavi in pojasni mnoge odnose med imeni. Splošni kontekst prinaša informacije iz splošne zgodovinske klime in razmer v času delovanja telesa, osebe ali družine.

Področje povezav je tako za knjižnične kot arhivske delavce in uporabnike izredno pomembno in dejansko razlog za obstoj obeh standardov. V knjižničnem svetu se ločita dve veliki vrsti povezav 1) kazalke: povezave med neveljavnimi in veljavnimi oblikami imen (npr. med imenomoma Lovro Kuhar in Prežihov Voranc) in 2) vodilke: povezave med veljavnimi oblikami imen (npr. med Mariborom, kot nadrejeno, in Pobrežjem, kot podrejeno teritorialno enoto). V tem smislu se v različnih območjih GARR navajajo ene in druge povezave, medtem ko ISAAR(CPF) to povezavo vzpostavlja drugače.

Identifikacijsko ime ali identifikator sorodnega korporativnega telesa, osebe ali družine se vselej navaja in knjižničarji skrbijo v glavnem za dvoje: 1) da se identificirajo vse možne oblike imen ter da se gradivo zbere pod eno obliko imena, ne glede na to, pod katerim imenom je delo izšlo ter 2) in razmeroma redko, da se nakažejo tudi sorodnosti med korporativnimi telesi, osebami in družinami. Nakazala bi se hierarhična povezava med korporativnimi telesi, npr. komisijami državnega zbora in državnim zborom. Nakazala bi se podobnost med npr. odborom državnega zbora za zunanjo politiko in zunanjim ministrstvom. Ne bi se pa nakazovala sorodnost med družinami in osebami. Kategorija povezave se v knjižničnem svetu ne izraža v posebnem območju, ker je izražena že z vrsto vpisa (vodilka ali kazalka). Opis povezave, kjer v ISAAR(CPF) natančno opišemo odnos med dvema enotama (npr. korporativnima telesoma ali osebnima imenomoma) se po GARR ne navaja iz zgoraj navedenih razlogov. Datum povezave je podatek, ki bi bil po GARR lahko vključen v območje opomb, vendar se pojavlja predvsem kot kvalifikator. Koristilo pa bi, če bi se evidentiralo tudi obdobje uporabe nekega psevdonima, če ga je avtor uporabljal le v tem obdobju.

Področja kontrole kot takega GARR ne pozna. Nekateri podatki iz tega področja pa so tudi za GARR pomembni in jih popisujemo. UNIMARC/A takih podatkov vsebuje več kot GARR. Identifikator zapisa o ustvarjalcu za knjižnično dejavnost ni posebno polje. Ti podatki so lahko v območju opomb. Se pa podatek avtomatsko generira v računalniških sistemih, ki uporabljajo model UNIMARC/A. Identifikator institucije za GARR ni pomemben, vendar je pomemben del UNIMARC/A. Uporabljena pravila in/ali konvencije so del območja vira po GARR in v njem popišemo pravilnike in standarde, po katerih smo podatke v vpisu pripravili. Status ni del opisa po GARR, temveč del opisa po računalniškem formatu UNIMARC/A. Tudi popolnost opisa ni del opisa po GARR, temveč del opisa po računalniškem formatu UNIMARC/A. Ker so normativni zapisi tako v arhivski kot knjižnični stroki plod obširnejšega raziskovanja in dolgotrajnejšega dela, je ta podatek zelo pomemben. Isto velja za datum nastanka, popravka ali izbrisa, kot zgornja dva podatka ni del opisa po GARR, temveč del opisa po računalniškem formatu UNIMARC/A. Jezik in pisava bi po GARR lahko vključili v območje opomb, v formatu UNIMARC/A pa sodi v nabor osnovnih podatkov. Viri so tako za GARR kot ISAAR(CPF) pomemben element, saj poročajo o viru, kjer je bila določena oblika imena najdena in iz katerega so bili črpani podatki za pripravo zapisa. Podatki o skrbniku zapisa v ISAAR(CPF) so tako kot območje katalogizatorjevih opomb v GARR pomembni zato, da se pripravljalec identificira. Območje je po GARR uporabljeno tudi zato, da avtor vpisa poda opombe o izdelavi vpisa. Gre za nekakšne reference o konsultiranih virih in druge opazke v procesu priprave vpisa. V

ISAAR(CPF) je narava podatka nekoliko drugačna in bolj primerljiva z identifikacijo kreatorjev in redaktorjev zapisa v UNIMARC/A.

5 ZAKLJUČEK

Primerjava standardov, ki jih uporabljata arhivska in bibliotekarska stroka, je bila pripravljena z namenom ugotoviti, ali bi bilo mogoče, da bi si podatke med seboj izmenjevali, namesto da enake podatke stroki tvorita neodvisno druga od druge. Ugotovili sva, da je podobnost med standardoma za opis arhivskega in knjižničnega gradiva razmeroma skromna, večja pa je podobnost med standardoma za zapis imen korporativnih teles, oseb in družin. Glede na ugotovljeno lahko predlagava dve vrsti sodelovanja: pri popisu gradiva in popisu imen korporativnih teles, oseb in družin. Isto gradivo in imena se namreč pojavljajo tako v arhivih kot v knjižnicah. Sodelovanje bi prihranilo nekaj časa in truda pri strokovnem delu.

Sodelovanje pri popisu arhivskega in knjižničnega gradiva je mogoče le v omejenem obsegu, saj se oba popisa razlikujeta v segmentih, ki so za vsako od strok zelo pomembni. Smiselno pa bi bilo, da bi tiste podatke, ki jih vključujeta oba strokovna standarda, dosledno opisovali in usklajevali. Zaželeno bi bilo, da bi jih kar enotno oblikovali ali celo prepisovali oz. prenašali iz enega v drug sistem. Tako sodelovanje bi namreč omogočilo, da bi uporabnik (arhivist, bibliotekar ali stranka) določen dokument prepoznal kot isti dokument v arhivih in knjižnicah. Ti podatki bi bili: naslov, datumi, obseg in medij popisne enote ter ime ustvarjalca.

Bibliotekarji naslov prepisemo z naslovne strani, to je tiste strani, ki nosi največ podatkov o naslovu in avtorju. Običajno ne gre za ovitek. Če je naslov povzet iz drugih delov dokumenta, to zabeležimo v opombah. Arhivisti naslov oblikujemo na podlagi gradiva, ki ga popisujemo. Naslov običajno oblikujemo bodisi iz uradnega naslova ali zadeve, ki jo nek dokument opisuje, če pa le-tega nimamo, potem oblikujemo smiseln naslov. Naslov pa je odvisen tudi od nivoja, ki ga popisujemo. V primeru daljšega uradnega naslova tega lahko skrajšamo, vendar to ne sme povzročiti izgube pomembnih informacij. Pri datumih gre lahko za datume, ko je dokument nastal oz. izšel, in datume, ki jih dokument obravnava. Z bibliotekarskega vidika gre v prvem primeru za podatek o času nastanka, kar je element bibliografskega opisa, v drugem pa za obravnavano obdobje, kar ni element bibliografskega opisa, temveč del vsebinskega opisa, torej kataložnega zapisa. Kataložni zapis v računalniškem knjižničnem katalogu razen bibliografskega in vsebinskega opisa tvorijo še drugi podatki. Arhivisti čas navadno oblikujemo glede na posamezne popisne enote, gradivo in nivo popisa, pri tem pa lahko uporabimo več tipov datiranja in sicer datum, kdaj se je gradivo zbralo pri ustvarjalcu, ali datum, ko so nastali dokumenti. Časovno obdobje mora biti vedno vključno, razen če gre za popisno enoto, katere gradivo je še vedno v aktivni uporabi. V preglednici 1 smo lahko videli razlike v opisu obsega in medija popisne enote med arhivskim in bibliografskim standardom. To razliko bi zaradi navodil bibliografskega standarda težko premostili brez večjega prilagajanja arhivske stroke. Za slednjo pa bi bili preveč podrobni podatki, kot jih zahteva bibliografski standard, najbrž preobremenjujoči.

Ime ustvarjalca pa je tisto področje, ki ga pokrivata druga dva primerjana standarda in obeta največ možnosti za sodelovanje. Bibliotekarji smo imena korporativnih teles, oseb in družin, ki so ustvarjali na območju Slovenije, popisali v normativni datoteki CONOR. Pri delu je sodelovalo veliko strokovnjakov in vloženega je bilo veliko napora. Vendar pa smo enake napore v podobno delo vlagali tudi arhivisti. Najina primerjava v poglavju 4 kaže, da bi si veliko podatkov lahko

izmenjevali, če bi se primerno organizirali. Tako ena kot druga stroka pa bi se morali medsebojno tudi nekoliko prilagoditi, da bi bili podatki za obe strani uporabni in za vse koristni.

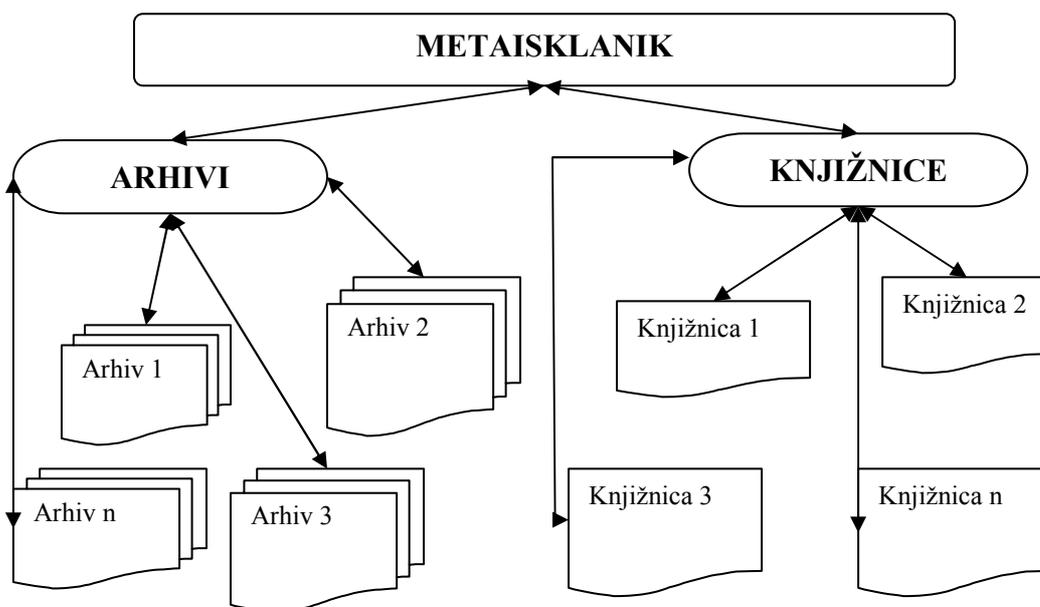
Skupni podatki so naslednji: identifikacijsko ime ustvarjalca oz. normativna značnica, vzporedno ime oz. vzporedna značnica, standardizirane oblike imena glede na druge popise in druga imena ter področje povezav oz. kazalke in vodilke, identifikacijska številka oz. ISADN, področje opisa in kontrole oz. območje opomb. Razlike so v podrobnosti podatkov v posameznih področjih oz. območjih. Pomembno je, da vsaka od strok oblikuje identifikacijsko ime ustvarjalca in popiše vse njegove oblike tako, da bo za drugo stroko in stranke jasno, za katerega ustvarjalca gre. Nič ne bi bilo narobe, če bi npr. ena stroka za identifikacijsko ime ustvarjalca izbrala ime »Kuhar, Lovro« in v zapis kot drugo obliko imena vpisala »Prežihov Voranc«. Narobe bi bilo, če bi vsaka od strok kot svoje izbrano ime uporabila drugo obliko in drugo obliko imena popolnoma prezrla.

Bibliotekarska stroka npr. pogosto izpusti podatke iz GARR, ki so tudi del ISAAR(CPF), čeprav so pomembni tako za bibliotekarje kot arhiviste in stranke v knjižnicah in arhivih. Historiat ustvarjalca, kraji delovanja, pravni status, funkcije in pristojnosti, zakonska podlaga za opravljanje dejavnosti in pristojnosti, notranja organizacijska struktura ali genealogija ter splošni kontekst so namreč izredno pomembni za razumevanje povezave med posameznimi imeni, npr. imeni korporativnih teles, ki se skozi zgodovino razvijajo. V knjižničnih katalogih je zdaj sicer mogoče ugotoviti, da je eno korporativno telo naslednik drugega. Vendar je razvozlanje celotnega zgodovinskega razvoja nekega korporativnega telesa zelo težavno opravilo z negotovim izidom kljub temu, da so bibliotekarji vložili veliko dela in raziskovanja v ugotavljanje tega zgodovinskega razvoja in identifikacijo pravih oblik imena. Škoda je, da se to samo razišče in ne tudi popiše, kot to predvidevata območji virov in katalogizatorjevih opomb v GARR ter področje opisa in kontrole v ISAAR(CPF). Če bi obe stroki dosledno upoštevali te podatke in jih zapisovali v območja, ki jih standarda za to predvidevata, bi bila izmenjava podatkov mogoča in vsestransko koristna. Preglednica 2 prikazuje prav možnost takega sodelovanja.

Bibliotekarji smo že zasnovali normativno zbirko imen slovenskih ustvarjalcev, CONOR. Zbirka je javno dostopna. Kot sva komentirali že zgoraj, bibliotekarji podatke o korporativnih telesih in osebah zbirajo na podlagi standarda, ne popisujejo pa vseh podatkov, ki bi jih potrebovali tudi arhivisti. Lahko si zamislimo tak skupni sistem, ki bi dovoljeval skupno rabo in dopolnjevanje podatkov. Če bi bibliotekarji normativni zapis za korporativno telo zasnovali po svojih standardih, bi bilo že to koristno za arhiviste. Bibliotekarji bi tako poročali veljavno in sprejeto ime ustvarjalca, njegovo vzporedno ime in vse druge oblike imena, ki so jih srečali v knjižničnem gradivu. Vzpostavili bi tudi povezave med vsemi oblikami imena izbranega korporativnega telesa in sorodnimi telesi (npr. nadrejenimi in podrejenimi, predhodniki in nasledniki). V vzpostavljanju takih povezav je namreč moč in prednost knjižničnih normativnih datotek. Njihova slabost pa je v tistih podatkih, ki jih arhivisti imenujemo področje opisa, to so datumi obstoja oz. delovanja korporativnega telesa, njegov historiat, pravni status, funkcije in pristojnosti, zakonske in druge podlage za delovanje, kraji delovanja, notranja organizacija, splošni zgodovinski, socialni, kulturni, gospodarski in politični kontekst delovanja in obstoja tega korporativnega telesa. Nekaj teh podatkov bibliotekarji zbiramo, saj jih potrebujemo pri oblikovanju povezav med predhodniki in nasledniki ter sorodnimi telesi. Vendar tega ne zapišemo. Če bi uporabili arhivske standarde, bi lahko območje opomb bibliotekarskega standarda strukturirali po arhivskem standardu in

podatke tako tudi poročali. Na ta način bi bili podatki koristni in uporabni tudi za arhivsko stroko.

Pod tem pogojem si lahko zamislimo, da bi v skupni sistem podatke prispevali vsaka stroka po svojih potrebah, rezultat pa bi bil za obe odličen. Vsaka od strok bi na ta način pridobila zanesljive podatke. Seveda imajo vsi napori za sodelovanje dva cilja: olajšati strokovno delo in omogočiti boljši uspeh strankam oz. končnim uporabnikom pri iskanju dokumentov. Najbrž bi največ pridobila javnost, torej končni uporabniki. Lahko bi si predstavljali, da končni uporabnik išče informacijo o ustanovitvi tiskarne v Gornji Radgoni leta 1920. Uporabnik ne ve, kje naj informacijo išče: v knjižnici ali arhivu. Skupni iskalnik bi mu omogočil, da bi gradivo našel na enem ali obeh mestih in si ga ogledal pod pogoji, ki se v obeh ustanovah sicer nekoliko razlikujejo, vendar pa zakonski predpisi obe ustanovi zavezujejo k skrbnemu ravnanju in ohranjanju take kulturne dediščine (Zakon, 1999). Metaiskalniki oz. združevalni iskalniki, kakršen je npr. Evropska knjižnica,⁵ niso več posebnost. Zato si lahko v bližnji prihodnosti zamislimo sistem, ki bi hkrati iskal v zbirkah knjižnic in arhivov. Tudi uspešne vzorce sodelovanja med sorodnimi strokami že poznamo, npr. v projektu Kam⁶ celjske knjižnice, arhiva in muzeja.

Slika 4: Model skupnega sistema normativnih zapisov ustvarjalcev arhivskega in knjižničnega gradiva

Sistem, ki bi omogočal skupno kreiranje, vzdrževanje in uporabo normativnih zapisov ustvarjalcev arhivskega in knjižničnega gradiva, je še utopija. To pa predvsem zato, ker ima vsaka od strok že razvit svoj sistem vzajemnega kreiranja in

⁵ The European Library, <http://search.theeuropeanlibrary.org/portal/en/index.html>.

⁶ <http://www.marginalija.si/kam>.

uporabe zapisov o arhivskem in knjižničnem gradivu in ustvarjalcih. Težko si je zamisliti, da bi bili pripravljeni v razvoj takega skupnega sistema vložiti dodatna sredstva. Tudi ni mogoče pričakovati, da bi bili arhivisti in bibliotekarji pripravljeni svoje delo podvajati, da bi torej podatke o posameznih ustvarjalcih najprej vpisovali v sistem svoje stroke, nato še v skupnega. Toda skupni sistem bi morda lahko omogočal le to, da bi se ustrezni podatki iz posameznih normativnih datotek združevali. Tak dogovor ne bi smel biti preveč politično težaven in niti predrag, strokovne osnove pa so postavljene mednarodno.

6 VIRI IN LITERATURA

- PIVK, O. (2000). *Druga izdaja splošnih mednarodnih standardov za arhivsko popisovanje*. V *Arhivi XXIII, glasilo arhivskega društva in arhivov Slovenije*, št. 2 (str. 117-128). Ljubljana: Arhivsko društvo Slovenije.
- HISTORY of ICA/CD. *International Committee on Archives. Committee on Descriptive Standards*. Pridobljeno 2009-02-04 s spletne strani: <http://www.icacds.org.uk/eng/history.htm>.
- GUIDELINES for authority records and references. (2001). 2nd ed. München: Saur. Pridobljeno 2009-02-04 s spletne strani <http://www.ifla.org/VII/s13/garr/garr.pdf>.
- ISAAR(CPF): *International Standard Archival Authority Record for Corporate Bodies, Persons and Families: Second Edition (2004)*. Paris: ICA.
- ISBD(G): *Splošni mednarodni standardni bibliografski opis*. (1997). Ljubljana: Narodna in univerzitetna knjižnica.
- ISBD(M): *Mednarodni standardni bibliografski opis monografskih publikacij*. (1997). Ljubljana: Narodna in univerzitetna knjižnica.
- MANDATORY data elements for internationally shared resource authority records: report of the IFLA UBCIM Working Group on Minimal Level Authority Records and ISADN. (2008). The Hague: IFLA. Pridobljeno 2009-02-04 s spletne strani <http://www.ifla.org/VI/3/p1996-2/mlar.htm>.
- OBLIKA in struktura korporativnih značnic: priporočila delovne skupine za korporativne značnice. (1998). Ljubljana: Narodna in univerzitetna knjižnica.
- PATTON, G.E. (2005). FRAR: extending FRBR concepts to authority data. V *World library and information congress: 71th IFLA General Conference and Council, August 14-18, 2005, Oslo, Norway*. Pridobljeno 2009-02-04 s spletne strani <http://www.ifla.org/IV/ifla71/papers/014e-Patton.pdf>.
- PRIROČNIK za UNIMARC: format za normativne podatke. (2003). 2. predelana izd. Ljubljana: Narodna in univerzitetna knjižnica.
- SEMLIČ RAJH, Z. (2008). Opis aktivnosti in funkcij korporativnih teles s pomočjo novega mednarodnega standarda ISAF. V *Tehnični in vsebinski problemi klasičnega in elektronskega arhiviranja*, str. 67-74. Maribor: Pokrajinski arhiv.
- VZPOSTAVITEV normativne kontrole v knjižničnem informacijskem sistemu COBISS.SI, Slovenija. (2004). *Organizacija znanja [online]*, 9 (2). Pridobljeno 2009-02-05 s spletne strani http://home.izum.si/cobiss/organizacija_znanja/2004_2/html/clanek_01.html.
- ZAKON o varstvu kulturne dediščine. (1999). *Uradni list Republike Slovenije*, (7). Pridobljeno 2009-02-05 s spletne strani http://zakonodaja.gov.si/rpsi/r09/predpis_ZAKO1739.html.
- ZNAČKA: priročnik za določanje značnic pri katalogizaciji. (2001). Ljubljana: Narodna in univerzitetna knjižnica.

SUMMARY

ARCHIVAL AND BIBLIOGRAPHIC DESCRIPTION OF RECORDS AND CREATORS

International Standards and National Practice

The comparison of standards used by archivists and librarians was made with the intention to establish a possible exchange of information and data instead of creating same data and information independently from each other. The comparison indicated a rather moderate similarity between standards for the archival and bibliographic description on the one hand and on the other a major similarity between archival and library authority records for corporate bodies, persons and families. Regarding this results the co-operation can be suggested in the field of archival and bibliographic description and in the field of archival and library authority records for corporate bodies, persons and families. Since the same records and names appear in archives as well as in libraries such co-operation would save a lot of time and effort in professional procedures.

The co-operation on archival and bibliographic description is possible only in a limited extent as both descriptions differ from each other in parts very important for each profession. But it would be reasonable to describe and consistently adjust those data included into both standards. It would be desirable to uniformly form them or even copy or transfer them from one system to another. Such co-operation would enable users (archivists, librarians or other users) to identify a document as the same in the archives or in the library. Such data would be: title, date(s), pagination, size and media of the unit of description and the name of the creator (author).

The librarians described the authority records for corporate bodies, persons and families that worked in Slovenia in the CONOR database. Many professionals took part and a lot of efforts were invested in the project. On the other hand archivists have invested same efforts too. The comparison shows that many data could be exchanged if both professions would be adequately organised. To make this data applicable and useful for both professions they should adjust to each other a bit.

Data common to both professions include: authorised form of name or authorized heading, parallel form of name or parallel heading, standardized form(s) of name according to other rules, e.g. see- and see-also references, identifier or ISADN, description and control area or notes area.

Librarians collect the data of corporate bodies, persons and families on the base of the standard, but do not describe all data, which archivists would need. One can imagine a common system that would enable a joint use and supplementing of data. If librarians would create authority records for corporate bodies according to their standards it would already be useful for archivists. In that way, librarians would submit the authorized and officially recognized name of the creator, its parallel name and all other forms of the name that were found in the library material. They would also establish the connection between all name forms of the selected corporate body and related bodies (e.g. superior and subordinate, predecessor and successor). Creation of such connections is namely the power and advantage of library authority records databases. Their disadvantage however is in data that archivists call description area and include dates of existence of a corporate body, history, legal status, functions, occupations and activities, mandates and sources of authority, internal structure, places and general context. Librarians collect some of these data, because they are needed for the creation of connections between

predecessors and successors and related bodies but they are not written down. If archival standards would be used than the area of notes in library standard could be structured according to the archival standard and the data could be presented in that way. In such a manner the data would be useful also for the archivists.

Under such conditions one can imagine that each profession would contribute into the joint system (unified system) the data according to their needs and that would give an excellent result. In that way each profession would gain reliable data. All these efforts for the co-operation have indeed two goals: to relieve professional work and to enable customers and end users a better and easier access to documents. Probably the end users and public would be the ones, who would gain the most. Users usually do not know where to search for information: in the archives or in the library. The unified search would enable the user to find desired data on one or both locations and to examine the material under the legal conditions valid in each of the mentioned institutions. Metasearch engines as The European Library are no particularity any more. Therefore in the near future one can imagine the system that would at the same time search in archival and library databases.

The system that would enable unified creation, maintenance and use of archival and library authority records is still an illusion, mainly because each profession already developed its own system of creation and use of authority records. It is hard to imagine that the founders would be prepared to invest additional funds for the development of such a system. It is also not possible to expect that archivist and librarians would be prepared to duplicate their work and to enter authority records data first into their own system and then into the unified one. However the unified system could enable the merging of individual authority data. Such an agreement should not be politically hard and not too expensive, since the professional background is international.